

Nr 113.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1924 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till dyrtidshjälp åt distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 2 januari 1924 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1924—1925 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 83 och 85 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden samma dag) föreslagit riksdagen att för sagda budgetår anvisa *dels* för beredande av dyrtidshjälp åt distriktssköterskor i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade grunder ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor, *dels ock* för beredande av dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor och vissa av kommun fast anställda barnmorskor, likaledes i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade grunder, ett extra förslagsanslag av 150,000 kronor.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet hänvisa till sid. 178—180 i nämnda statsrådsprotokoll.

För beredande av dyrtidshjälp åt distriktssköterskor har riksdagen anvisat för vartdera av åren 1920 och 1921 ett förslagsanslag av 100,000 kronor samt för år 1922 ett — med hänsyn till den ringa belastningen under föregående år — till 10,000 kronor nedsatt förslagsanslag. För samma ändamål har för budgetåret 1923—1924 anvisats ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

För vart och ett av åren 1920 och 1921 hava till beredande av dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor och vissa av kommun fast anställda barnmorskor förslagsanslag beviljats å respektive 400,000 kronor och 370,000 kronor. För år 1922 samt för budgetåret 1923—1924 har riksdagen ävenledes beviljat dylika anslag, vartdera å 370,000 kronor.

Nu gällande föreskrifter rörande villkoren för åtnjutande av ifrågavarande dyrtidshjälp återfinnas i särskilda kungörelser av den 8 juni 1923 (sv. förf.-saml. nr 207 och 211).

Enligt dessa bestämmelser utgår dyrtidshjälp av statsmedel med det belopp, varmed den inkomst — dyrtidshjälp av statsmedel ej inberäknad — som distriktssköterska respektive barnmorska åtnjuter under år 1922, under-

stiger 1,500 kronor, dock i intet fall med högre belopp än 200 kronor. Från åtnjutande av dyrtidshjälp undantages, bland andra, sådan distriktssköterska eller barnmorska, som under år 1922 haft inkomst, dyrtidshjälp av statsmedel ej inberäknad, av 1,500 kronor eller därutöver.

Enligt Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag skulle den ändring i grunderna för dyrtidshjälpens utgående vidtagas, att gränsen för maximiinkomsten skulle sänkas till 1,200 kronor och dyrtidshjälpens maximibelopp nedsättas till 150 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 62) av fröken *K. Hesselgren* och herr *A. Petré*n och den andra inom andra kammaren (nr 118) av fru *A. Östlund* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte

dels besluta, att nu gällande grunder för dyrtidshjälpens utgående åt distriktsköterskor och åt distriktsbarnmorskor bli tillämpliga även under nästa budgetår,

dels ock för nästa budgetår anvisa till beredande av dyrtidshjälp åt distriktssköterskor ett extra förslagsanslag å 10,000 kronor och till beredande av dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor ett extra förslagsanslag å 300,000 kronor.

Till stöd för sitt förslag hava motionärerna anfört följande:

»I årets statsverksproposition föreslås, att hittills gällande grunder för dyrtidshjälp åt distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor måtte ändras därhän, att dyrtidshjälpens maximibelopp sänkes från hittillsvarande högst 200 kronor till högst 150 kronor, och att från åtnjutande av dyrtidshjälpens undantages sådan distriktssköterska eller barnmorska, som under år 1923 haft inkomst, dyrtidshjälp av statsmedel ej inberäknad, av 1,200 kronor eller därutöver, medan maximigränsen i fråga för närvarande är 1,500 kronor. Vid äskandet av anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1924—1925 hade medicinalstyrelsen emellertid anfört, att styrelsen icke i någotdera fallet kunde förorda en sänkning av inkomstgränsen eller av gällande maximum för dyrtidshjälp, då det här gällde att hjälpa de i ekonomiskt hänseende svagast ställda bland ifrågavarande befattningshavare.

Undertecknade ansluta sig till denna medicinalstyrelsens uppfattning och vilja särskilt framhålla, att denna s. k. dyrtidshjälp icke är att likställa med vanligt dyrtidstillägg, som utgår oberoende av inkomsten, utan tillkommit som en hjälp åt de barnmorskor, vilkas inkomster utöver lönen äro relativt obetydliga. Erinras må även att uti den proposition angående ny barnmorskelag, som förelades 1920 års riksdag, var lönen till distriktsbarnmorska upptagen till 1,000 kronor, men sänktes av riksdagen till 800 kronor på hemställan av andra lagutskottet, som emellertid samtidigt uttalade sig för att, så länge dyrtiden varade, av statsmedel skulle i form av krigstidshjälp tillskjutas ett belopp, motsvarande skillnaden mellan nämnda båda summor. Emellertid kom sådan krigstidshjälp (sedermera kallad dyrtidstillägg) ingalunda alla distriktsbarnmorskor till del. I den kungl. propositionen i frågan, som förelades 1920 års riksdag, föreslogs sålunda, att krigs-

tidshjälp skulle utgå endast till barnmorska, som under föregående år ej haft inkomst av 1,800 kronor eller därutöver, krigstidshjälp av statsmedel ej inräknad, och med belopp, varmed inkomsten under föregående år understigit 1,800 kronor, dock i intet fall högre än 200 kronor. Icke ens i denna omfattning kom emellertid krigstidshjälp till barnmorskorna att utgå, i det att riksdagen, på statsutskottets hemställan, beslöt att den inkomstgräns, inom vilken krigstidstillägg finge utgå, skulle sättas så lågt som till 1,500 kronor. Att för dessa i ekonomiskt avseende sämst ställda barnmorskor nu minska dyrtidshjälpens synes oss så mycket mindre påkallat, som efter densamma fastställande till nuvarande belopp, barnmorskornas utbildningstid blivit avsevärt förlängd.

Vad åter beträffar dyrtidshjälp till distriktssköterskorna, torde ej vara anledning att densamma utgår efter andra grunder än dyrtidshjälp till distriktsbarnmorskorna.»

Såsom ovan nämnts, innebär Kungl. Maj:ts förevarande förslag den ändring i grunderna för dyrtidshjälpens utgående till distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor samt vissa av kommun fast anställda barnmorskor, att gränsen för maximiinkomsten skulle sänkas från 1,500 till 1,200 kronor och dyrtidshjälpens maximibelopp nedsättas från 200 till 150 kronor. Till stöd för förslaget har anförts, att ifrågavarande anslag vore av beskaffenhet att böra avvecklas i mån av dyrtidens minskning och samtidigt därmed skeende stegring av penningvärdet. Till en dylik avveckling har emellertid utskottet ansett tiden ännu icke vara inne. Under erinran att riksdagen numera beslutat, att de av 1923 års riksdag antagna grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst skola för nästkommande budgetår bibehållas oförändrade, får utskottet sålunda förorda, att någon ändring av grunderna för dyrtidshjälp till distriktssköterskor och de barnmorskor, varom fråga är, nu icke vidtages.

Vid bifall till utskottets förslag torde nu förevarande anslag böra upptagas till de belopp, som av medicinalstyrelsen föreslagits och motionsvis ifrågasatts. Anslaget för dyrtidshjälp åt distriktssköterskor torde alltså böra bestämmas till 10,000 kronor och anslaget för dylik hjälp åt distriktsbarnmorskor till 300,000 kronor.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med bifall till fröken Hesselgrens och herr Petréns samt fru Östlunds m. fl. ovanberörda motioner (I: 62 och II: 118) för budgetåret 1924—1925 anvisa

a) för beredande av dyrtidshjälp åt distriktssköterskor ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor, att utgå enligt nu gällande grunder; samt

*Utskottets
yttrande.*

Statsutskottets utlåtande Nr 113.

b) för beredande av dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor och vissa av kommun fast anställda barnmorskor ett extra förslagsanslag av 300,000 kronor, likaledes att utgå enligt grunder, som nu gälla.

Stockholm den 27 maj 1924.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtande nr 112.
